

**A Magyar Tudományos Akadémia elnökének
21/2023. (XII. 04.) számú határozata
a Lendület Programról**

A Magyar Tudományos Akadémia elnöke - a Magyar Tudományos Akadémiáról szóló 1994. évi XL. törvény 14. §-ában, és a Magyar Tudományos Akadémia Alapszabályában valamint Ügyrendjében biztosított jogkörében eljárva, a Lendület Program célkitűzését, a Programban meghirdetett pályázat jellemzőit, a pályázatokat és támogatott kutatásokat értékelő szakmai testület felépítését, feladatait és a pályázatokat és a támogatott kutatásokat értékelő eljárást a jelen szabályzatban foglaltak szerint határozza meg.

Preambulum

A Magyar Tudományos Akadémia (a továbbiakban: MTA) elnöke 2009. január 14-én hirdette meg első alkalommal a kimagasló teljesítményű fiatal kutatók számára létrehozott Lendület Programot, mely kiemelkedő jelentőségű az alapkutatások támogatásában. A Program kivételes hazai és nemzetközi sikerét, dinamizmusát a teremtő tudós kiválóság, a körültekintően kialakított, kiszámítható támogatást biztosító modell és a jól követhető és mérhető eredményesség adja. Az MTA a sikeres fiatal kutatók elvándorlásának visszaszorítására, a tehetség-utánpótlás biztosítására, a fiatal kutatók előrelépési lehetőségeinek bővítésére, illetve a kutatóhelyek versenyképességének növelésére elindított programot immár több mint egy évtizede évente hirdeti meg.

I. §

A Lendület Program célja

- (1) A Lendület Program célja a hazai fiatal kutatóbázis erősítése nemzetközi szinten is kimagasló teljesítményű kutatók és kiemelkedő tehetségek külföldről történő hazahívásával, illetve itthon tartásával, és ezzel egyidejűleg a fiatal kutatók önállósodási törekvéseinek támogatásával. A Lendület Program a kiválóság és a mobilitás együttes támogatására irányul, ennek megfelelően célja, hogy a Lendület pályázaton nyertes

kutatócsoportok kutatási tevékenységét befogadó kutatóhelyeken áttörő eredményeket ígérő kutatások számára biztosítson forrást.

- (2) A Lendület Program által nyújtott támogatás mértéke, a felhasználás kutatói szabadsága és a hosszabb futamidő együttesen lehetővé teszik, hogy a nyertesek olyan önálló tudományos alkotóműhelyt építsenek, amelyben az adott tudományterületen nagy nemzetközi hatású vagy azzal egyenértékű hazai eredményekkel kecsegtető kutatási projekten dolgozhatnak. A Lendület Program ezért nemcsak a szűk tudományos elit munkájára van pozitív hatással, de hozzájárulása megjelenik az egyetemi oktatás színvonalában és a vállalati innovációs teljesítményben is.
- (3) Az MTA célja, hogy kiválósági programjai szerves részét képezzék egy olyan hazai pályázati rendszernek, amely segíti a vonzó és kiszámítható kutatói életpályamodell kialakítását. Ennek érdekében a Lendület Bizottság elnöke, aki az MTA főtitkára, a Lendület Program keretében évente pályázati felhívást tesz közzé új kutatócsoportok létrehozására. A pályázat meghirdetésének feltétele, hogy az adott év központi költségvetésében a Lendület Program céljára megállapított költségvetési forrás a Lendület-kutatócsoportok támogatásához szükséges mértékben rendelkezésre álljon.

2. §

A szabályzat hatálya

- (1) Szervi hatálya:
A MTA-ra, valamint az MTA Titkárságára és a kutatási tevékenységet befogadó kutatóhelyre terjed ki.
- (2) Személyi hatály:
A Lendület pályázatot benyújtó vezető kutatóra, a befogadó kutatóhelyen foglalkoztatott Lendület kutatócsoport-tagokra, a Lendület pályázatokat és a Lendület-kutatócsoportok szakmai beszámolóinak értékeléséhez felkért személyekre, valamint az MTA Titkárságával közszolgálati vagy munkajogviszonyban álló munkatársakra terjed ki.
- (3) Tárgyi hatály:
A Lendület pályázati felhívásra, a pályázatok tartalmára és bírálatára, valamint a Lendület-kutatócsoportok szakmai beszámolóinak értékelésére, minősítésére, és ezek folyamatára terjed ki.

3. § A pályázat

- (1) A pályázati felhívást az MTA főtitkára az MTA hivatalos honlapján teszi közzé. A pályázatokat angol (a bölcsészet- és társadalomtudományi pályázatok esetén indokolt esetben csak magyar) nyelven lehet benyújtani.
- (2) A pályázat alapján elnyerhető teljes támogatási időszak minimum 3 és maximum 5 év lehet. A támogatásban részesíthetők maximális számát és a támogatás mértékét a rendelkezésre álló forrás figyelembevételével az MTA főtitkára a pályázati felhívásban határozza meg. A támogatás folyósításának feltétele, hogy az adott év központi költségvetésében a Lendület Program céljára megállapított keret a Lendület-kutatócsoportok további támogatásához szükséges mértékben rendelkezésre álljon. A támogatás vissza nem térítendő. A pályázat saját forrás meglétét nem követeli meg. A nyertes pályázó és kutatócsoportja kutatási tevékenységét befogadó kutatóhely számára az MTA az MTA Titkársága útján állítja ki a támogatói okiratot.
- (3) A pályázattal benyújtandó dokumentáció elsősorban az alábbiakra terjed ki:
 - a kutatócsoport-vezető adatai;
 - a pályázat alapadatai;
 - a kutatócsoport-vezető tudományos eredményei és tudományterületi adatai;
 - kutatási terv;
 - költségterv;
 - befogadó kutatóhely vezetője és gazdasági vezetője által aláírt befogadó nyilatkozat;
 - kutatócsoport-vezető által aláírt pályázói nyilatkozat;
- (4) Egy kutató egyszerre csak egy támogatott Lendület-kutatócsoportnak lehet résztvevője vagy vezetője.
- (5) A Lendület pályázatot benyújtó kutatócsoport-vezető vállalja, hogy a Lendület támogatás elnyerése esetén a projekt ideje alatt életvitelszerűen Magyarországon tartózkodik.
- (6) A támogatás személyi és dologi költségekre egyaránt felhasználható. A sikerrel pályázó kutatócsoport-vezetővel (amennyiben korábban a befogadó kutatóhelynél nem állt alkalmazásban) a befogadó nyilatkozatban tett kutatóhelyi kötelezettségvállalás alapján a kutatóhely az elnyert pályázat időtartamára szóló teljes munkaidejű foglalkoztatási jogviszonyt létesít. Az a sikerrel pályázó kutatócsoport-vezető, aki a Lendület támogatási időszakot megelőzően a befogadó kutatóhelynél alkalmazásban áll, munkabér emelésben részesülhet a támogatás terhére.
- (7) A pályázati anyaggal kapcsolatos további részletes előírásokat a mindenkor pályázati felhívás tartalmazza.

4. §

A pályázásra jogosultak köre, részvételi feltételek

- (1) A PhD/DLA tudományos fokozattal rendelkező kutatók – életkoruknak és tudományos teljesítményüknek megfelelően – Lendület-kutatócsoport vezetésére több kategóriában pályázhatnak. A kategóriákat és a pályázási feltételeket az MTA főtitkára az adott év pályázati felhívásában határozza meg.
- (2) A Lendület Program keretében pályázni kutatási tevékenységet végző magyarországi intézményekben folytatandó kutatási tevékenységre lehet. A részleteket a mindenkori pályázati felhívás tartalmazza.
- (3) A kiskorú gyermeket nevelő kutató esetében a pályázó kutató kérésére a pályázati korhatár és a PhD megszerzési idejére vonatkozó határ megnövelhető: a nők esetében gyermekenként 2 évvel, vagy a tudományos fokozatszerzést követően gyermeknevelési céllal igénybe vett távollétek hosszával (ha az több mint 2 év), a férfiak esetében a gyermeknevelésre igénybe vett távollétek hosszával.
- (4) A kutatási témának olyan, nemzetközi érdeklődésre számot tartó, ígéretes kutatási irányba kell illeszkednie, amelynek eredményességi mutatója – nemzetközi értékelés szerint – kiváló, és az utóbbi 5 évben folyamatosan növekedett.

5. §

A pályázat benyújtása

- (1) A pályázatot a kutatócsoportot befogadó kutatóhely vezetője vagy a befogadó felsőoktatási intézmény rektora a kutatócsoport megalakítására és vezetésére pályázó kutatóval közösen nyújtja be.
- (2) A pályázatot az erre a célra kialakított, internetalapú pályázati rendszeren keresztül a pályázati űrlapok kitöltésével és a pályázati dokumentumok feltöltésével, valamint a pályázati felhívásban megadott dokumentumok kitöltött és aláírt változatának az MTA Titkárságára való beküldésével kell benyújtani a pályázati felhívásban megadott módon és határidőig.

6. § A pályázat elbírálása

- (1) A pályázat befogadásáról, formai ellenőrzéséről, hiánypótlásról, elutasításról és jogorvoslatról a pályázati felhívás rendelkezik, az államháztartásról szóló törvény, valamint az államháztartásról szóló törvény végrehajtására vonatkozó kormányrendelet alapján.
- (2) A pályázatok támogatásáról a Lendület Bizottság dönt, az általa felkért tudományértékelő Lendület Zsűri javaslata alapján.
- (3) A pályázatok elbírálásával kapcsolatos adminisztratív teendőket az MTA Titkársága Kutatási Pályázatok Főosztálya (a továbbiakban: Kutatási Pályázatok Főosztálya) látja el.
- (4) A bírálati szempontokat a pályázati felhívás rögzíti.
- (5) A pályázati eredmény közzétételének határideje és módja a pályázati felhívásban kerül rögzítésre.
- (6) A nyertes kutatócsoportokat befogadó kutatóhely részére az MTA Titkársága támogatói okiratot bocsát ki, és annak alapján gondoskodik a támogatás folyósításáról.

7. § A Lendület Bizottság

- (1) A Lendület Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) feladata:
 - az MTA főtitékára (a Bizottság elnöke) által kiírandó pályázat előkészítése (pályázati koncepció kialakítása),
 - döntés meghozatala a pályázatokról a Lendület Zsűri által kialakított pályázati-szakmai kiválósági rangsor és javaslattétel alapján, valamint
 - a Lendület Zsűri által véleményezett szakmai beszámolók értékelésével és minősítésével kapcsolatos döntés meghozatala.
- (2) A Bizottságnak 9 tagja van: a Bizottság elnöke, aki az MTA főtitékára, az MTA főtitékárhelyettese, valamint az MTA három alelnöke, a Lendület Zsűri elnöke és a Lendület Zsűrit alkotó három Szekció elnökei. A Bizottság döntéseit annak elnöke kiadmányozza.

8. § A Lendület Zsűri

- (1) A Lendület Zsűri (a továbbiakban: Zsűri) feladata a pályázatok értékelése és rangsorolása a felhívásban közzétett szempontok és a külső szakértői bírálatok figyelembevételével,

szükség esetén a pályázók személyes meghallgatásával, a Bizottság döntésének előkészítése javaslattétel formájában, valamint a szakmai beszámolók értékelése.

- (2) A Zsűri a három nagy tudományterület (bölcsezet- és társadalomtudományok, élettudományok, matematika és természettudományok) szerinti felosztásban, ún. tudományterületi Szekcióban végzi a tudományértékelő munkát. A Zsűrit a Zsűri elnöke, és a három tudományterületi (bölcsezet- és társadalomtudományi, élettudományi, matematika és természettudományi) Szekció elnöke, valamint a Szekciók tagjai alkotják (ez utóbbiak egyben zsűritagok is.) A Zsűri legfeljebb 50 tagból áll.
- (3) A Zsűri elnökét és a tudományterületi Szekciók elnökeit, valamint tagjait az MTA főtitkára kéri fel tisztségük ellátására, mérlegelve az MTA tudományos osztályainak és az MTA vezetőinek javaslatait. A Zsűri elnöke és tagjai felkérésénél fontos szempont a tudományterületek arányos képviselése rangos szakértők felkérése révén.
- (4) A Zsűri elnökének és tagjainak megbízatása határozott időre szól (három évre), amely ismételt főtitkári felkérés alapján további legfeljebb három évre meghosszabbítható. Ha a Zsűri valamely tagja a zsűritagsággal járó feladatokat tartósan nem tudja ellátni, akkor helyére az MTA főtitkára, az érintett tudományos osztállyal és az MTA vezetőivel folytatott egyeztetést követően, új tagot kér fel.
- (5) A Zsűri elnöke és a Zsűri tagjai a megbízatásuk elfogadásával egyidejűleg írásban összeférhetetlenségi és titoktartási nyilatkozatot tesznek.
- (6) A Zsűri elnökének és tagjainak neve nyilvános.
- (7) A zsűritagok a tudományértékelő munkájukért díjazásban részesülhetnek, a Bizottság döntésének és a Lendület Program támogatási keretének függvényében.
- (8) A Zsűri munkanyelve magyar, azonban ha a zsűritagok közt van külföldi, magyarul nem beszélő szakértő, akkor a Zsűri munkanyelve az angol.
- (9) A Zsűri munkáját a Kutatási Pályázatok Főosztálya munkatársai segítik.

9. §

A támogatást nyert kutatócsoportok beszámolásának és értékelésének általános rendje

- (1) A Lendület-kutatócsoport munkájáról a kutatócsoport-vezető köteles évente szakmai beszámolót készíteni. A szakmai beszámolók eredményéről a Bizottság dönt a Zsűri javaslata alapján.
- (2) Az ötéves kutatás értékelésének szakaszolása a következőképpen történik:
 - Az 1. kutatási évet követő beszámoló: az elvégzett munka rövid összefoglalása. A szakmai beszámolónak tartalmaznia kell annak bemutatását, hogy a kutatócsoport-vezető és a befogadó kutatóhely milyen specifikus erőfeszítéseket tett a kutatócsoport

sikeres működéséhez szükséges személyi, tárgyi és módszertani feltételek megteremtésének érdekében, és hogy a kutatás a megfelelő irányban halad. Az 1. évről szóló pénzügyi elszámolás a szakmai beszámolót követően küldendő be a támogatói okiratban szereplő határidővel.

- A 2. kutatási évet követő beszámoló: az elvégzett munka rövid összefoglalása és az eredmények bemutatása. A 2. évről szóló pénzügyi elszámolás a szakmai beszámolót követően küldendő be a támogatói okiratban szereplő határidővel.
- A 3. kutatási évet követő beszámoló – egyben részbeszámoló: tartalmazza a kutatócsoport három év alatt elvégzett munkájának részletes összefoglalását, a legfontosabb, nemzetközi színvonalú eredmények kiemelésével, kiegészítve szóbeli előadás megtartásával. Ennek a szakmai beszámolónak az értékelése alapján születik döntés az ötéves támogatási időszak hátralévő időtartamában juttatandó (teljes vagy csökkentett) támogatásról. A 3. évről szóló pénzügyi elszámolás a szakmai beszámolót követően küldendő be a támogatói okiratban szereplő határidővel.
- A 4. kutatási évet követő beszámoló: az elvégzett munka rövid összefoglalása. A 4. projektévről szóló pénzügyi elszámolás a szakmai beszámolót követően küldendő be a támogatói okiratban szereplő határidővel.
- Az 5. kutatási évet követő záróbeszámoló: a kutatócsoport teljesítményének átfogó szakmai összefoglalása, kiegészítve szóbeli előadás megtartásával. A 5. évről szóló pénzügyi elszámolás a szakmai beszámolót követően küldendő be a támogatói okiratban szereplő határidővel.

Amennyiben a kutatás 3 vagy 4 éves futamidejű, akkor a szakaszolás ahhoz igazodik.

- (3) A szakmai beszámolót a vonatkozó kutatási év lejártát követő 30 naptári napon belül kell benyújtani.
- (4) Az 1., 2. és 4. évi szakmai beszámolókat a zsűritagok értékelik. Az éves beszámolók jelzés értékű minősítése „eredményes” vagy „nem eredményes” lehet. Az 1. és 2. évi beszámoló célja annak megítélése, hogy megteremtődtek-e a kutatómunka feltételei, a kutatás a tervezett irányban halad-e, indokolt-e korrekció.
- (5) A hároméves beszámoló és a záróbeszámoló értékelésére a Zsűri beszámolóként 2-2 hazai vagy külföldi szakértőt kér fel. A beszámolók minősítése „eredményes” (azon belül „kiváló”, „jó”, „megfelelő”) vagy „nem eredményes” lehet. Az ötéves futamidő alatt a hároméves és a záróbeszámoló a legfontosabb, ezért ezekben az esetekben a kutatócsoport-vezetőket a Zsűri illetékes tudományterületi szekcióinak tagjai személyesen meghallgatják.
- (6) A tudományterületenként eltérő értékelési szempontokat a Zsűri és a Bizottság tevékenységét, valamint a Lendület pályázatok és támogatott kutatások kezelését szabályozó ügyszabályzat tartalmazza.

- (7) A beszámolók és az értékelések, illetve a hároméves és záróbeszámolók esetében még a szóbeli előadások alapján a Zsűri tudományterületi szekciói kialakítják javaslatukat a következők szerint:
- javasolja-e az éves szakmai beszámoló elfogadását (korrekció esetén részletes indoklással kiegészítve) „eredményes” minősítéssel;
 - a hároméves, illetve a záróbeszámoló esetén a Lendület-kutatócsoport teljesítményét „eredményes”-nek (azon belül „kiváló”-nak, „jó”-nak, „megfelelő”-nek) vagy „nem eredményes”-nek minősíti.
- (8) A Zsűri javaslatot tesz a Bizottság részére a beszámolók elfogadására, valamint minősítésére. A Bizottság a Zsűri javaslatának ismeretében döntést hoz a beszámolók elfogadásáról és minősítésről. A döntésről a kutatócsoport vezetője és a befogadó kutatóhely vezetője kap értesítést.
- (9) Amennyiben a hároméves beszámoló értékelése alapján a kutatócsoport „nem eredményes” minősítést kap, a csoport Lendület pályázati támogatásának megszüntetéséről szóló bizottsági döntés hatályba lépésétől a 4. projektév végéig terjedő időszakra vonatkozó támogatási összegnek a támogatott csak azon részét használhatja fel, amely a kutatócsoport megszüntetéséhez igazoltan szükséges.

10. § Kifogás

- (1) A pályázó a Bizottság elnökének címzett kifogást nyújthat be, ha a pályázati eljárásra, a támogatási döntés meghozatalára, a támogatói okirat kibocsátására, a költségvetési támogatás folyósítására vagy visszakövetelésére vonatkozó eljárás véleménye szerint jogszabálysértő, vagy a jelen pályázati felhívásban foglaltakkal ellentétes. A pályázat szakmai értékelésével kapcsolatosan kifogás nem nyújtható be.
- (2) A kifogásnak tartalmaznia kell a kifogást tevő nevét, lakcímét, a kifogásolt intézkedés vagy mulasztás meghatározását, a kifogás alapjául szolgáló tényeket és a kifogásolt vagy elmaradt intézkedéssel megsértett jogszabályi, vagy pályázati felhívásban foglalt rendelkezés pontos megjelölését és a kifogást tevő aláírását.
- (3) A kifogást a kifogásolt intézkedésről vagy mulasztásról szóló döntés kézbesítésétől számított 15 napon belül, egy alkalommal, elektronikusan lehet benyújtani, annak egyidejű postai megküldésével. A beérkezett kifogást a Kutatási Pályázatok Főosztálya szakmailag véleményezi, és az adott tudományterületi Szekció elnökének a jóváhagyásával együtt felterjeszti azt a Bizottság elnökének döntésre.
- (4) A kifogást kizárólag az abban vitatottak kivizsgálására szorítkozva bírálja el a Bizottság elnöke. A kifogást a beérkezéstől számított 30 napon belül el kell bírálni. A kifogás elbírálásról született döntésről a Kutatási Pályázatok Főosztálya tájékoztatja a pályázót.

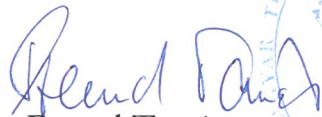
- (5) A hiányos tartalommal, illetve a határidőn túl benyújtott, vagy a pályázat szakmai értékelésére irányuló kifogás érdemi vizsgálat nélkül kerül elutasításra, melyről a kifogás beérkezésétől számított 30 napon belül a Kutatási Pályázatok Főosztálya tájékoztatja a pályázót.

II. §

Záró rendelkezések

- (1) A Lendület Zsűri és a Lendület Bizottság a tevékenységét, valamint a Lendület pályázatok és támogatott kutatások kezelését ügyrendben határozza meg, melyet az MTA főtitkára hagy jóvá.
- (2) Jelen szabályzat 2023. december 5. napján lép hatályba, amellyel egyidejűleg hatályát veszti a Lendület Programról szóló 13/2021. (III. 26.) számú elnöki határozat.
- (3) Jelen Határozatot az MTA honlapján a Pályázatok menüpont alatt kell kihirdetni, valamint az MTA Titkársága intranetén a Dokumentumtár » Határozatok tára » Elnöki határozatok megnevezésű oldalon, továbbá az Akadémiai Értesítőben kell közzétenni.

Budapest, 2023. december 4.

Freund Tamás
az MTA elnöke

